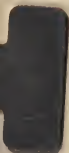
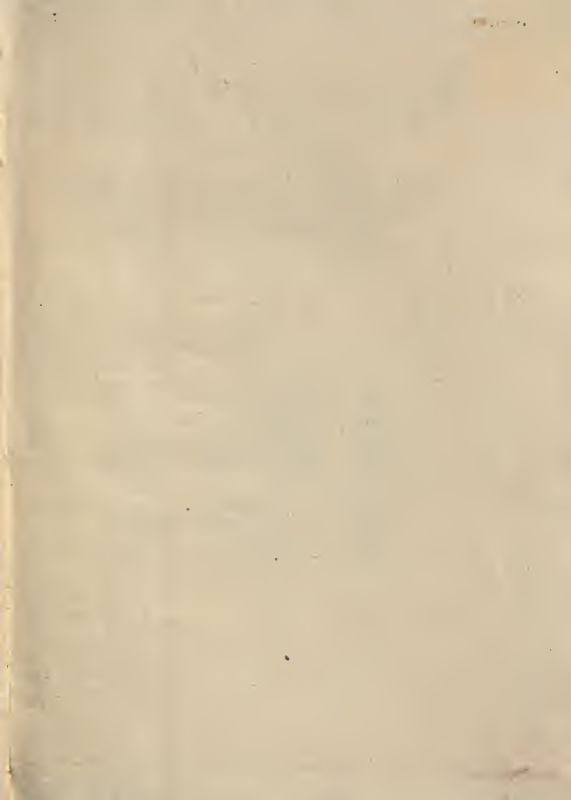

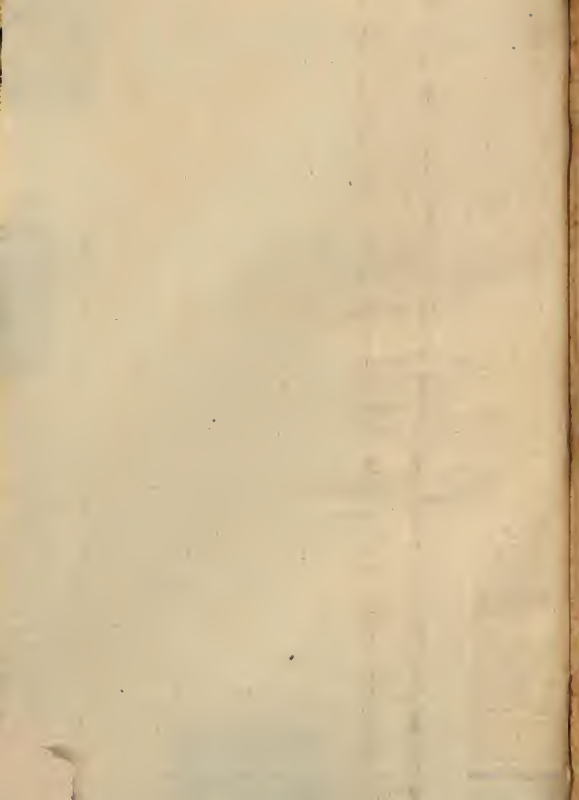

13

STATVTA COLLEGII
Ecclesiastici in Oppido Dilingæ
Augusteñ . Dioces .

Prouinciæ Moguntin. per Reuerēdis. & Illustriss.
D. D. Othonem Truchses, tt. Sanctę Sabi
næ, S. R. E. Præsbyterum Cardinalem
Augustanum nuncupatum, sub
Inuocatione Sancti Hiero:
nimi , nuper erecti .

O T H O T R V C H S E S

Tit. Sanctæ Sabinæ, S. R. Eccl.

Præsbyter Cardinalis,

Vniuersis Christianis Salutem & sinceram
in domino charitatem.

Vm plurima grauissimo
rum malorum genera in
ueniantur, quibus hodie
tota ferè Germania mise
rè prænitur. Haud fa
cile dici potest, an ex illis
omnibus ulla sint à Ca
tholicis, qui in hac prouin
cia persisterunt, magis
lugenda, quàm tantam

his temporibus apud eos ministrorum Ecclesiæ esse raritatem, eorum certè quidem, qui iam uiuant, ut uitæ suæ exemplo ceteros ædificent, aut saltem non offendant: tam ingen
tem uirorum doctorum solitudinem, qui puram & catholicam
Theologiæ doctrinam ita didicerint, ut eam alijs tradere
commode possint: tam pudendam in nobis præsidibus harum
rerum dissimulationem & negligentiam, in quibus rebus in
uigilare nunc maximè & excubare animis debebamus.

Non sunt sanè hæc mala leuia ducenda, nec eiusmodi quæ
ferri diutius absq; summo scelere ab eis possint, qui potesta
tem aliquam, ut illis modeantur, Dei gratia, retinent: præser
tim cum perspicuum sit ex his reliqua penè omnia, quæ tam

grauiter nunc nos exercent, tanquam ex fonte redundasse.
Quæ etiam ipsa extirpari iam & tolli non poterunt, usque
dum his maximo studio & labore sit occursum. Nam res
formationem & emendationem in populo frustra expectabi
mus, quamdiu ecclesiastici, qui reliquis omnibus uitæ exem
plum, quod imitentur, proponere debent, absque Dei timore &
legum reuerentia uitam egerint, omni honesta & Christia
na disciplina soluti. Hæreses autem euelli quæ poterunt, si
desint pii & eruditi homines, qui execratas hominum mens
tes, uera & salutari doctrina illustrent, caliginem errorum
ex ipsis excutientes? Hæc nos cum iam pridem anxia &
solicita cogitatione perpendemus, cumque officij nostri ra
tionem, Deo & conscientie nostræ constare cuperemus, mul
torum uirorum sapientium auditis & examinatis sententijs,
in hanc unam potissimum discessimus: Vt ecclesiasticum Col
legium, in hac nostra Diligenti Vrbe erigeremus, eo quid
dem sine atque consilio ut in illo aliquot nostrarum Ecclesiarum
futuri ministri educerentur, & tam seueriter ac dilige
nter in moribus Christianis & eatholica doctrina instituz
antur, ut asferre ipsi postea ad Ecclesiarum gubernationem
eam eruditionem & uitæ sanctimoniam Dei gratia possint,
quibus ipsis Ecclesijs maximo sint ornamento & adiumento.
Ac nobis quidem uia hæc tametsi non ualde sit compendio
sa, tuta tamen & certissima uisa est ad ea mala tollenda,
quibus Catholici hodiè tantopere prægrauamur. Nam à
ministri qui iam sunt (quibus sanè magna ex parte callum
consuetudo obduxit,) optare licet hæc profecto, magis quam
expectare. Sed illos interim non cessabimus pro nostri officij
ratione urgere uehementer & impellere, quemadmodum

facere iam cepimus, ut munus suum recte & inculpate co-
ram Deo & hominibus gerant. Rudia adhuc & uacua
iuuenum pectora, illa uero sunt quae nos facile sanctissimis
persuasionibus & optimis moribus imbui & implei posse
confidimus. Cum quibus propterea etiam labor erit utilior
quoniam tenacissime retinebunt primum semen, quod in ip-
sorum uelut noualia iactum fuerit. Verum cum duo sint
quae nos in primis oportet in hoc nostro Collegio prospicere
ac prouidere: Alterum ut adsint in eo semper honestissimi
morum moderatores & probi ac sapientes, cum minorum ar-
tium, tum etiam Theologiae professores. Alterum ut leges, et
decreta constituamus, quibus astringi debeant, qui in ipsum
Collegium cooptandi sunt: Illud ita nos iam magna ex par-
te praestitisse arbitramur, & praestaturus etiam in postes-
rum, Dei gratia speramus, ut nullus merito nostram, hac
in parte, curam & diligentiam possit desiderare. Discipulis
nam porro morum nunc offerimus, legibus illam quidem (ni-
si uehementer fallimur) & institutis constantem, cum aequis
& sanctis, tum ad id institutum, quod nobis tanquam sco-
pion proposuimus, ualde accommodatis. Quamquam me-
tem uolumus haec nostra decreta & praecipua exactissime a
nostris omnibus alumnis obseruari, nolumus tamen illos eo-
rum uiolatione in ullum peccatum & Dei offensionem incur-
rere, Sed in eam duntaxat poenam, quae uel
ipsis legibus praescripta fuerit,
uel quam nos Reclori si-
gnificauerimus.

DE CONDITIONE
RECIPIENDORVM.

I

Noniam ualde periculosè munus tradendi Christianam doctrinam illis committitur qui ullo unquam tempore in hæresibus hæserunt, uel in fide quidem catholica uacillarunt: Et nos nostrum Collegium illis tantum paramus, quos aliquando in restituenda doctrina & disciplina catholica in nostris Ecclesijs elaboraturos speramus: Hanc obrem ante omnia statuimus, ne quis in nostrum Collegium admittatur; quem non constet catholicè semper uiuissse & ex catholicis parentibus ortum esse: nisi grauior aliqua fortasse causa, aut nos aut successores nostros inducat, ut hoc alis quibus etiam ex alijs aliquando concedamus.

DE PROFESSIONE FIDEI

à recipiendis exigenda.

II

Ed quò de hac re firmitus sit cautum, quàm diligentius nunc, quàm quæuis alia propter contagionem horum temporum est prospicienda, decernimus etiam, ut nullus prius in Collegium recipiatur, quàm publicè profiteatur se ea omnia constantissime credere, ac in posterum crediturum, quæ in Ecclesia catholica et Romana credit semper sunt: Seq; omnes hæreses & errores qui aduersus hanc Ecclesie fidem excitati sunt, aut excitabuntur, detestari, & anathematizare: libros etiam de hæresi damnatos execrari:

nec ullos habere uelle, nisi quos Rector alienos esse ab omni
hæresis suspitione declarauerit.

DE PROMISSIONE QUVA se debent omnes alumni Collegii obstringere,

V

E uerò spes nostra frustretur, qui Col
legium hoc in eum finem condimus, ut sit
uelut seminarium ministrorum Ecclesias
rum nostrarum, neminem ullo unquam tem
pore in illud admitti uolumus, qui non prius
declaret, se & ministerijs ecclesiasticis addici uelle, & om
nibus ordinibus, cum nobis uisum fuerit, initiari: quiq; non
polliceatur, se absq; nostro, aut successoris nostri consensu et
uoluntate, nec aliam uiuendi conditionem suscepturum, nec
ex nostrâ unquam Diocesi migraturum; quin in ea potius
Ecclesia, quam nos designabimus, quodcunq; munus à no
bis honesta conditione fuerit impositum, libenter subiturum.
Si qui autem minus idonei per ætatem sint, ut hanc fidem
obligent, pro illis parentes aut curatores obstringentur.

III

DE MORIBVS AD PIETATEM & religionem pertinentibus.

Orrò cum doctrina Christiana, quam unam
nostris alumni tradidimus præsertim cupimus, pie
tate & animi puritate maximè constet.
Hanc etiam nos, Rectoris & Magistri mor

IIII

rum primam & maximam curam esse optamus, ut eos in
omni pietate & religione optime instituat.

De Catechismo ediscendo.

V

III **M**lud igitur initio præcipimus, ut is Catechismus, quem nos exhibebimus, magna cum diligentia omnibus enarretur, utq; nullus sit, qui non eum memoriæ tradat. Ac Rectorem quidem uehementer hortamur, studiosissime ad hoc unum incumbere, ut iuuenes omnes, rationem pie & recte orandi teneant, rationem item peccata confitendi, & puritatem conscientie conseruandi.

De Blasphemia.

VI

III **M**agnopere optamus ut alumni nostri ab omni blasphemia abhorreant: quàm, quò uehementius omnes detestentur & fugiant, iubemus eum, qui primum in eam incidisse deprehensus fuerit, aut uerberari acriter (si quidem is sit qui uerbis corrigi debeat) aut detrudi in carcerem, ubi quot dies pane tantum & aqua utatur: Qui iterum reciderit, acrius quidem puniri, eodem tamen pœnæ genere. Quod si quis tertio relabatur, expelli protinus ita ex Collegio, ut omnis illi ullo unquam tempore redeundi spes præcidatur. Non enim fas est diutius blasphemos in ea domo tolerari, quæ ad extirpandas blasphemias, & uerum Dei cultum atq; honorem propagandum, præcipua est instituta.

De Periurijs.

DE PERIVRIIS.

Pari pœna eos etiam afficiendos esse censemus , quos in apertum periurium maliciôsè , & animo alyis incommodandi incidisse , constiterit . Nam qui honestiore aliqua ratione adducti , mendacium aliquod iuramento confirmauerint , illi & si seuerè etiam puniri debeant , nunquàm tamen propter hoc crimen exigentur ex domo . At sedulo à Rectorè monebuntur , quantam Deo , qui ipsissima ueritas est , iniuriam fecerint , Cum sanctissimum eius nomen , ut testimonium ferrent mendacio , irreligiôsè & impudenter atq; ingenti cum prophanitate usurparunt .

VII

DE MENDACIIS.

Non solum autem in periuria , sed etiam in quæuis aliâ mendacia , quæ absq; iuramento proferuntur , animaduerti diligenter uolumus , ut , quoad eius fieri poterit , conucllatur funditus pessima mentiendi consuetudo . Nullum igitur tam leue mendacium est , quod hac saltem pœna non puniatur , ut qui id dixerit , uno die uino abstineat .

VIII

DE IURAMENTIS.

EX consuetudine iurandi , ad eò procliuius est in periurium lapsus , ut hanc ob rem ueteres sanctissimi Doctores , iurandi usum , etiam cum uera confirmantur , periculossimum esse duxerint . Nos igitur eorum

VIII

uestigijs insistentes, aut doctrinam potius Christi cum illis
secuti, ab omnibus cuiusvis generis iuramentis alumnos no-
stros abstinere mandamus. Nec ullum quantumvis leue iur-
amentum, impunitum præteriri uolumus, quin id in pueris
uerberibus, in adultis ablatione uini per triduum, castigetur.
Eos duntaxat excipimus, qui cum adsint circumstantiæ illæ,
quæ iusiurandum licitum et sanctum reddunt, eo magna cum
reuerentia usi fuerint.

DE RITIBVS ECCLESIASTICIS ediscendis.

X Vi uictusorum Conciliorum decreta legerunt,
non ignorant, quanta olim maiores nostri cura
& diligentia ad omnia ministeria Ecclesiastica
eos assuefaciebant, iam inde etiam usq; à puer-
ritia, quos ad sacros ordines promouendos susceperant.
Huic tam sanctæ disciplinæ, postquam labi retro Ecclesias-
tici mores cæperunt, ingens successit ignauia, quam nos
ut aliqua ex parte in his saltem nostris alumni uitemus, eos-
rum Rectori etiam, atq; etiam commendamus, ut illos om-
nes paruulos æquè ac magnoz in cunctis cæremonijs & riti-
bus Ecclesiasticis diligenter & frequenter exerceat, præ-
sertim in his quos iam subycimus.

De Precibus dicendis.

XI Vbemus igitur initio, ut omnes quotidie orent,
utq; ad eas preces dicendas assuefiant, quibus
postea in Ecclesijs uti debent, idest, ut formam
et præscriptionem orandi nostræ diocesis ses-

quantur . Verum , ne res hæc nimium literarum Studijs officiat , preces ipsæ , magna adhibita moderatione à nobis decuriantur , atq; hoc ordine distribuentur . Mane non ita longè , postquam signum surgendi datum fuerit , iterum campana pulsabitur , ut in locum , qui his muneribus destinabitur , conueniant omnes , ut ibi Primam & Tertiam legant : Ante prandy benedictionem Sextam dicent , Nonam autem post actas gratias . Ad eundem modum , Vesperas ante cenæ benedictionem recitabunt , Completorium post actas gratias . Matutinas porro preces ita dicent , ut eas cum laudibus prius absoluant , quàm signum detur , ut cubitum discedant . Hæc nobis distribuendi ratio commodissima uisa est , ut quàm minimum de tempore quod in Studijs poni debet , præcibus detrahatur . Cæterum hæc sic ad omnes pertinere nos uolumus , ut initiatos tamen sacris ordinibus ab obligatione addendi quæ ex legitimis precibus ademerimus , non liberemus . Ipsas autem preces duobus semper recitabunt , qui pro more omnium Ecclesiarum , Psalmorum & Hymnorum uersus , alternatim dicent . Ac singulis hebdomadis certo ordine designabuntur , qui præsentent , qui ad antiphonas , responsoria , orationes , & reliqua id genus attinent . Quanquam autem preces cantari nos non iubeamus , quo plus temporis & otij alijs Studijs relinquatur , maximam tamen curam adhiberi cupimus , ut nihil obscure , nihil præproperè , nihil absq; attentione , sed omnia grauiter , perspicue & cum deuotione pronuntientur . Ne lingua sola loquatur , & mens (quod sæpè accidit) non modo absq; fructu maneat , uerumetiam in grauem irreuerentiæ culpam incurrat .

DE MISSA.

XII

Nullo unquam die alumni nostri Missæ sacrum audire intermittent. Quoniam autem de ratione dies festos celebrandi mox agemus, nunc id tantum dicimus, ut reliquis diebus post primæ, & tertiæ præces absolutas, ad ecclesiam statim proficiscantur, utq; missæ intersint, linteis induti uestibus, quas mundissimas habere semper, curabunt. In ipsâ autem Ecclesia iubemus, ut unusquisq; aut cantet, aut in eo seministerio exerceat, quod sibi aut à Rectore, aut ab alijs maioribus, fuerit impositum.

De Moribus in Ecclesia seruandis &c.

XIII

In primis porro desideramus, ut tam compositè omnes & decorè se gerant, non in templo modo, uerumetiam ubicunq; ad orandum, aut ad aliud pietatis opus conuenerint, ut omnibus in rebus ostendant, se & dignitatis loci, & sanctitatis officij, in quo uersantur, rationem habere. Admonebit ergo Rector identidem omnes, ut in uultu, in incessu, in cantu & in cunctis alijs actionibus, magnam semper modestiam cum deuotione coniungant: Ac seuerissimè prohibebit, ne uagos ullus circumferat oculos: ne aly aly loqui quicquam au deant, nisi magna ad id faciendum necessitate impellantur; ne aut in incessu (cum incedendum cis in templo fuerit) aut in cantu, leuitatem & inconstantiam præ se ferant. Hortabitur autem & præcipiet, ut quam maximam semper

per in his actionibus grauitatem & compositionem adhibes
 ant : atq; illud frequenter inculcabit , ut meminerint quid
 eos deccat , qui se agnoscunt , in loco sancto , coram tremen
 da Dei maiestate , ut uel eam audiant , uel cum ea loquantur ,
 positos esse : Si qui parum dociles , aut minus in his re
 bus obsequentes extiterint , exerceat in eos seueritatem Re
 ctor , & nulla indulgentia aut leuitate utatur . Cupimus
 enim magnopere , ut alumni nostri hos in nostro Collegio mo
 res discant , quos postea ad eas ecclesias afferant , quæ con
 trarijs uitijs uehementer laborant .

De diebus festis.

Cum dies festi in cum potissimum finem instituti **XIIII**
 sint , ut ueri Christiani animos in eis , uacuos ab om
 nibus mundi sollicitudinibus , spiritualibus curis &
 meditationibus impleant , æquum sanè est , ut etiam
 alumni nostri diligentius his diebus , & frequentius solito , de
 Deo & de animarum suarum salute cogitent . Id uero
 quanquam maximæ curæ singulis seorsum esse deberet , nos
 tamen nonnulla præcepta constituemus , quæ uniuerse ab om
 nibus seruari uolumus . Igitur Dominicis omnibus diebus ,
 ac ferijs Natalis Domini , Resurrectionis , & Penthecostes ,
 festis item Circumcisionis , Epiphaniæ , Corporis Chri
 sti , & Ascensionis , necnon Conceptionis , Natiuitatis ,
 Presentationis , Annunciationis , & Assumptionis Beatæ
 Mariæ : Omnium præterea Apostolorum & Euangelista
 rum ferijs , adeoq; festo Omnium Sanctorum , & ferijs
 D . Huldrici . D . Laurentij , D . Hieronimi , & Di

uarum Affræ, & Catherinæ: Sed in his omnibus festis diebus hæc nos à nostris alumnis obseruari præcipimus. Primum ut intersint concionibus, quas fieri in eis curabimus. Deinde ut in eis omnium horarum preces integras absoluant, iuxta consuetudinem Augustinam, utq; Matutinas preces cum laudibus manè cantent, Vespertinas autem hora tertia non modo in ipsis Dominicis & festis diebus sed etiam Sabbatis, & aliorum festorum Vigilijs. Tertio ut pridie omnium prædictorum festorum & Sabbatis omnibus post Completorium, Euangelium futuri festi legatur, utq; Rector breui adhortatione, admoneat omnes, quid in eo, uel in futuri festi celebritate potissimum occurrat, in quo Christianorum meditatio, maximo cum fructu possit occupari, atq; ad Dei, & proximi amorem, uel ad alicuius peculiaris uirtutis studium, & uitij contrarij detestationem excitari. Qua hortatione finita, iubebit, ut de propositis rebus secum omnes taciti magno cum silentio meditentur, diuinam gratiam ardentibus uotis & desiderijs implorando, absq; qua, nec solida delectatio in spirituum rerum contemplatione sentiri, nec fructus ullus percipi potest. Postquam autem in hac meditatione quartam partem unius horæ consumpserint, hymnum Te Deum laudamus, grauius & deuote dicent. Subijcietur deinde, Pater noster cum Chyrie &c. & Oratio de festo uel Dominica, in cuius conclusione Collegij & Fundatoris, mentio fiet. His actis in suum quisq; cubiculum se recipiet. Ad postremum iubemus, ut ipsis Dominicis & festis diebus, si desit pomeridiana concio, post absolutas Sextæ, & Nonæ preces, Epistola eadem, quæ in sacro fuerit audis

ta, relegatur; Vtq; tbema aliquod, aut ex ipsa, aut ex con-
cione matutina, Rector proponat, quod omnes altissimo si-
lentio contemplantes, uersent animis unius quartæ partis
horæ spatio, quo exacto surgent & solam orationem Do-
minicam cum oratione de festo, ordine iam præscripto dicent,
ac sic discedent.

QVIBVS DIEBVS PECCATA confitenda sint, quibusq; sacra Eucha- ristia suscipiendâ.

Quauquàm autem omnes illos dies festos, quos XV
hæc mentio facta est, sanctè & religiose ab om-
nibus coli & obseruari conueniat, singularis tas-
men quædam sanctitas et deuotio adhibenda tunc
est, cum de confessione faciendâ, aut de sacrosancta Eucha-
ristia suscipiendâ, cogitatur & agitur. Nos uerò Euchari-
stiam suscipi ab omnibus nostris alumnis, his saltem,
diebus uolumus: In die natali Domini, in festo Purifica-
tionis, Prima Dominica Quadragesimæ, Dominica Pas-
chæ, Dominica Pentecostes, in festo Corporis Christi.
Festo D. Huldrici, festo Assumptionis, festo D. Hieroni-
mi, festo Omnium Sanctorum, Prima Dominica aduentus.
Hi dies, inquam sicut in quibus nostri omnes ad Sanctæ Eu-
charistie communionem accedent. In Vigilijs autem (quas
uocamus) horum festorum communicaturi, omnes conscientiz
as suas Sacramento penitentiz purgabunt. Quamobrem
æquum erit, omnes hos dies uacuos esse à literarijs occupatio-
nibus, et quibusuis ludis, totosq; pietati et spiritualibus exerci-

tijs consecrari : Itaq; in ipsis etiam Vigilijs, non aliter quàm
 in festis diebus, officium integrum persoluetur, et preces ma-
 tutinæ mane cum laudibus cantabuntur. Pridie autem euz-
 iusq; Vigiliæ, Rector omnes post Completorium ad pœnitentiam,
 & contritionem pia & breui oratione inducet, lo-
 cis utendò qui ad eos uehementer commouendos sint apti.
 Deinde faciet, ut tum de peccatis suis, tum de rebus proz-
 positis semihora in silentio cogitent. Post quòd tempus psal-
 mum L. Miserere mei, dicent, addentq; litaniam cum ora-
 tionibus consuetis. In ipso uero Vigiliæ Die post Completo-
 rium, cum iam omnes erunt confessi, ut se ad suscipiendum
 cum dignitate diuinum Christi corpus præparent, admones-
 bit, adducens aliqua argumenta ex innumerabilibus quæ ad
 hanc rem suppetunt, quibus ipsoꝝ animos erigat in cons-
 templationem ineffabilis charitatis, quam Deus in hoc diui-
 no Sacramento toti generi humano demonstrauit: nonnul-
 la etiam quibus excellentiam præstantissimozum fructuum
 explicet, quos cælestis hic cibus in eozum animis ædit, à qui-
 bus dignè & sanctè suscipitur. In harum autem rerum
 contemplatione semihora etiam acquiescent, postea psalmum
 Miserere mei cum litania dicent, quemadmodum pauloante
 statuimus. Sequenti porrò die, cum suscipere Eucharistiã
 oportebit, quanquàm pomeridiana sit concio, non cessabit
 tamen Rector, uel ante prandium, uel statim à prandio, ad
 perseuerantiam omnes hortari, & ad retinendam spiritua-
 lem uitam, quam, Dei gratia, erunt adepti, iuxta illud.
 D. Pauli. Si surrexistis cum Christo, quæ sursum
 sunt querite &c. At illud etiam, Christus resurgens ex
 mortuis, iam non moritur, mors illi ultra non dominabitur
 &c.

Collos. iij.
 Ro. vi.

Et c. Quod si concio pomeridiana desit, paulo uberius
Rector his de rebus, absoluto prandio, loquetur, efficietque
ut se omnes in hac meditatione paulisper exerceant: Et ut
cetera addant, quæ in alijs diebus festis obseruanda esse
præcipimus.

DE DIEBUS QUIBVS
ieiunandum est, de quibus diebus
Veneris.

Ieiunia ab ecclesia indicta eò arctius seruari à **XVI**
nostris uolumus, illis dumtaxat qui legitimam
ualetudinis, aut ætatis excusationem causari
non possunt, quo magis illa, licentia & cor-
ruptela horum temporum, remissa ac prope sublata esse uis-
demus: Ut hoc exemplo ecclesiasticos saltem à ieiunijs des-
suefactos, ad ueteris consuetudinis similitudinem reuocemus.
In illorum ergo obseruatione hæc ratio teneatur: In
prandio non plus obsonij & uini ieiunantibus apponatur,
quàm alias apponi deberet: Vespere pro cænatuncula haus-
tus uini illis eum frustulo panis datur. Quin & pueri qui
non ieiunauerint, nihil ieiunij diebus, in cæna præter offam
cum pane & uino solitu exhibeatur, ut etiam ipsi pœnitent-
tiam aliquam in eis agant.

Hanc porro pœnitentiam uniuersos nostros alumnos subire uo-
lumus omnibus diebus Veneris: id est nihil in eis cuiquam
pro cæna præter panem, uinum, & offam apponi.

Præcipimus etiam, ut omnibus diebus Veneris post Com-
pletorium aliqua pia & deuota consideratio, quæ ad Chris-

fli passionem spectet, uel legatur publice, uel proponatur à
 Rectore, super qua ad aliquantum tempus omnes meditentur.
 Surgent autem cum signum de de rit Rector, ac psal-
 mum, De profundis dicent, cum responsorio pro defunctis,
 addita oratione generali pro illis, & alia priuata in qua ani-
 marum Episcoporum Augustan. antecessorum nostrorum
 nominatim fiat mentio. Volumus præterea, ut primo
 quoq; die Veneris singulorum mensium Vigiliæ Mortuor-
 rum post prandium, & preces Nonæ, perfectas, à duobus
 choris recitentur.

HAftenus de ijs quæ ad religionem pertinent: Iam de a-
 lijs actionibus præcepta dabimus, in quibus etiam cupimus
 ut nostri alumni, pro officio bonorum Christianorum, pietas-
 tem semper cum religione adhibeant.

DE MENSÆ disciplina.

XVII

PRincipio igitur, ut à mensæ moribus ordi-
 mur, Nunquam nostri alumni accumbant, quin
 antecedit benedictio, quam omnes dicent, iuxta
 formulam in conuentibus religiosorum obseruari
 solitam. Nemo etiam ante alios ex mensa discedat, sed ex-
 pectet quisq; campanæ signum, quod cum datum fuerit, cum
 Eli simul surgent, et gratias more etiam religiosorum agent.
 In mensa maximum omnes silentium teneant, In uultu autem
 & oculis, eam, quæ uros pios ac religiosos decet, compos-
 sitionem. Porrò quamdiu prandium & cæna durabunt,
 aliquid semper distinctè, perspicuè, & grauiter recitabis,

tur, uel ex sacris literis, uel ex aliquo pio libro sumptum,
quod prodesse omnibus possit.

DE COMPOTATIONIBVS

& commestationibus uitandis.

SI Christianis omnibus Euangelica luce illu- XVIII
stratis præcipit uas electionis Paulus, ut à com Rom. xij.
messationibus & ebrietatibus abstineant: Si I. Cor. V.
cum ebriosis cibum sumere, illis interdicit: Si

commestationes & ebrietates; opera esse constanter affir- Gal. V.
mat, propter quæ aditus ad regnum cælorum hominibus in-
tercluditur: Deniq; si Christus ipse eosdem admonet, Lu. xxi.

Vt attendant, ne corda sua, crapula & ebrietate gra-
uent: Quanto tandem studio & diligentia par est Chris-
tiane sapientiæ candidatos, cuiusmodi omnes alumni nos-
stri existunt, sanctam & salutarem sobrietatem & tempe-
rantiam amplecti? Commestationes autem & compotatio-
nes intemperatas, perniciosas, & exitiales generis huma-
ni pestes, fugere & detestari? Præsertim cum à sapientif-
simo Salomone scriptum inueniamus: Neminem futurum Pro. xx.
sapientem, qui uino & ebrietate delæctetur.

Quoniam igitur nec maioris momenti res ulla facile inueniri
potest, et hæc ipsa pluribus, quàm quæuis alia periculis est ex-
posita, his præsertim corruptissimis temporibus in quibus pes-
sima compotandi consuetudo (proh dolor) nimis inueterauit,
Rectorem uehementer hortamur, ut ad exterminandam ex
nostro Collegio hanc pestem, & ueram sobrietatem indu-
cendam, curam et diligentiam suam quàm maximè excitet.

Prohibemus autem alumnis nostris omnibus, adeoq; Magistris,
& Præceptoribus ipsis, qui in Collegio uixerint, ne pranz
dium unquam aut coenam, extra Refectorium sumant, nisi
infirma ualitudine sint affecti. Præceptoribus tamen con-
cedet Rector, ut abesse possint, si iusta & honesta aliqua
ratione adducti, id postulent.

III. Alys porro extraordinarijs horis, si quis aliquando alios inuita-
uerit, aut ab alijs inuitatus ipse fuerit (id quod quàm rarif-
simè fieri optamus) dabit operam tantam ut temperantiam
adhibeat, ut reipsa declarat, se uel cum inuitauit, uel cum
inuitatus acquieuit, hoc duntaxat spectasse ut amicitie urba-
nitatiq; seruiret: non ut suo aut aliorum nomini satisfaceret.

Itaq; semel tantum alumnus noster bibit, et ad summum bis.
Inuitare nemo audeat, nisi quos sobrios & siccos esse agnos-
cat: Quin & inuitatus ac rogatus à temulentis aut belluo-
nibus ire recusabit. Vix enim fieri potest ut cum eiusmodi
hominibus quisquàm se intra temperantiæ limites contineat.

Qui semel atq; iterum in ebrietate deprehensus fuerit, Colle-
gio expelletur, dignus est enim qui ebriosus habeatur, ut cum
eo cibum sumere, probi & sobry uiri, ex D. Pauli præ-
cepto, recusent.

Qui absq; aperto ebrietatis uitio modum excefferit, & ijs decre-
tis quæ statuimus non omnino paruertit, uino careat aliquot
diebus pro Rectoris arbitrio. Penes quem etiam potestas
erit maiorem pœnam infligere, cum id expedire iudicauerit.

Cæterum, ne per nos flet, quominus hæc sancta sobrietas in
alumnorum nostrorum moribus diutissime conseruetur, ope-
ram dabimus, tum ut nihil illis in Refectorio desit, quod ad
satisfaciendum usq; quaq; naturæ necessitati, & ad corpo-

rum sanitatem tuendam pertineat, tum ut modus qui deceat
at in cibo potuq; teneatur.

Institutum etiam relinquemus, ut nonnullis diebus ex ijs quibus
nostris relaxare animos et se iucunditati dare licebit, obsonij
et uini addatur aliquid, quo se honeste reficiant et exhilarent.

DE OBEDIENTIA RECTORI & alijs maioribus exhibenda.

Quoniam autem à sapientissimis morum Magis- XIX
tris traditum est ex una obedientia, reliquas se-
re omnes uirtutes tanquam ex fonte redundare,
neq; absq; illa ullam unquam bene moratam iu-
uentutem exitisse: nos nostros in arctissima obedientia &
subiectione contineri uolumus. Illud autem in primis
præcipimus, ut Rectori omnes tales se in omni re præbe-
ant, præsentq; ut ad omnia quæ uelit præsto sint: Nullum
eius unquam detrectent imperium: correpti & castigati ab
illo non resistant, nec insolentius reclamant, sed magna se
modestia & humilitate tueantur, cum iustam excusationem,
quam obtinere possint, habuerint: Breuiter, ut pari illum
pietate & reuerentia colant & obseruent, ac si ueris om-
nium esset parens.

Reliquos etiam Magistros, ac Præceptores, adeoq; Seniores
omnes, & præsertim Sacerdotes, ut modis omnibus hono-
rent & reuerentur iubemus: Volumusq; ut à pueris &
adolescentibus (ad quos præcipue hæc lex pertinet) pæ-
næ sumantur quoties Præceptoribus, Sacerdotibus & quis-
busuis alys Senioribus uenientibus non assurrexerint, ob-

uam factis, caput non aperuerint, loquentibus, & de aliqua re interrogantibus, modestissime & aperto semper capite non responderint, iubentibus quicquam promptissime non obediuerint.

DE MODESTIA QUAM
inter se alii erga alios ser-
uare debent.

XX

Personos porro alumnos nostros tanta inter se charitate complecti uellemus, & eam inuicem seruare modestiam, ut singuli in alijs, pro eo ac ueros Christianos decet, Christum honorarent, ac sanctum illud D. Pauli præceptum implerent.

Ro. xij.

Honore inuicem præuenientes. Longè igitur alienum à nostris esto, ut de genere, de diuitijs, de corporis uirtutibus, aut ingenio glorientur; multo autem magis, ut his contraria alijs exprobrent, quos præ se despicere uideantur. Quin illa potius Christi uerba semper meminerint.

Lu. xxij.

Qui maior est in uobis, fiat sicut iunior. Quæ quidem ipsa Rector eis assidue inculcabit, nec corripere ommittet, quos legem hanc insolentius uiolare cognouerit.

VT OMNES PACI AC
concordiæ plurimum studeant.

XXI

Vanquam autem uellemus nostros omnia charitatis iura inter se custodire, in eo tamen præcipue Rectoris sollicitudinem inuigilare optamus,

Vt ad pacem, quam tantopere magister vitæ nostræ Christus discipulis suis adeoq; Christianis omnibus commendauit usq; quaq; seruandam, eos hortetur & impellat. Sane hoc tantum bonum ita demum spes erit posse in nostro Collegio retineri, si maximam Rector diligentiam & serueritatem adhibeat, ut suam quisq; linguam, ex qua magna ex parte manare ea solent, quæ pacem conturbant, ita coerceat, ut neminem uerbo uiolare audeat, neminem irridere, nemini conuiciari, aut ullam contumeliam inferre, nemini quicquam exprobrare, cum nemine ulla de re uehementius altercari & contendere. Aduersus igitur hæc decreta, qui deliquerit, puniatur grauius: at multo grauius qui manus in alium iniecerit: Grauiissime uero & acerrime qui armis quempiam percusserit, aut qui etiam arma ad percussendum strinxerit. Nam hic aut protinus ex Collegio eicietur, si Rectori uideatur, aut obstrudetur in carcerem, ubi totos octo dies nihil præter panem & aquam edet & bibet. Iterum tamen si in idem crimen relabatur, omnino expelletur.

DE ARMIS.

Ed quò huic tanto malo occasionem præcidamus, XXII
prohibemus, ne quis ulla arma, (cultello quo carere non possunt, excepto) aut apud se, aut in cubiculo habeat. Quæ quisq; autem attulerit, ea ab æconomo, loco aliquo priuato inclusa seruentur, nec reddantur, nisi cum aut omnino è Collegio discesserint, aut iter aliquod longius agere instituerint.

DE SEDANDIS dissensionibus.

V

XXIII

I quando tamen accidat, ut mutuo sibi aliqui iniuriam inferant, aut ut unus ab alio iniuste laceffatur; Qui coram aderunt, operam dabunt, ut dissidentes uniant & concilient: Id si minus præstare queant, ad Rectorem de iurgio, & de tota dissensione omnino referant. Ne sit autem impune eis qui sustinuerint, silentio & dissimulatione sua nutriri inter socios odia & inualescere inimicitias, quas tantopere Deus detestatur. Porrò Rector certior factus à uiris probis de aliquorum similitate, magnam prudentiam & lenitatem ad eam delendam & funditus tollendam conferet. Sed lenitas ne tanta esto, ut quod, impediatur obiurgari & puniri fontes, pro eo atq; tum illorum correctioni, tum aliorum emendationi, & exemplo, expedire cognouerit.

DE DIRIMENDIS LITIBVS.

XXIII

LIS, si qua inter alumnos nostros oriatur, referatur ad Rectorem, qui illam pro sua æquitate & prudentia decidet, & arbitrabitur. Nulla autem ratione permittimus, ut nostri alumni, alij aduersus alios, coram alio iudice quàm Rectore litigent.

DE PVDICITIA ET HONESTATE.

XXV

Morum honestate & pudicitia integra atq; illesæ retinenda, omnis adhibenda est cura, meditatio, diligentia, non ab ipsis modo alumniis nostris, quorum id in primis refert, uerum etiam à Rectore.

à Rectore . Qui profectò quoties cogitabit , eorum se iu-
 uenum mores formandos suscepisse , qui Deo , ut in castita-
 te & coelibatu uiuant , destinati sunt , toties intelliget quàm
 maxime acrem curam huic rei à se impendi oportere , ut mu-
 neri suo & conscientiae satisfaciatur . Dabit ergo ille ope-
 ram ante omnia , ut omnibus sit persuasissimum , sibi potius
 rem rationem honestè uiuendi , quàm uel optime discendi , ui-
 deri : Deinde in hoc suam ipse animaduersionem & dilige-
 gentiam excitabit , ut prospiciat , ne quid uel in uerbis , uel
 in ludis , uel in libris quos leguntur , uel in quibusuis deniq;
 alijs Scholasticorum actionibus , molle , intemperatum , im-
 purum uel quacunq; ratione impudens , & inhonestum inue-
 niatur . Ac proderit quidem plurimum ut hæc D . Pauli Eph. v.
 uerba altè illis identidem affigat . Fornicatio & omnis im-
 munditia , aut auaritia , nec nominetur in uobis , sicut decet
 sanctos : aut turpitudine , aut stultiloquium , aut scurrilitas ,
 quæ ad rem non pertinet , sed magis gratiarum actio .

Sed quò nos etiam aliquid conferamus , quod ad continendos as-
 lumnos nostros intra claustra pudoris , & pudicitiae , proz-
 deffe possit , aliquos canones illis tanquàm limites salutare
 circumdare decreuimus , quos nullus transiliet , quin acres poe-
 nas Rectori persoluat .

CANONES AD VITAE

honestatem & pudicitiam
 pertinentes .

Qmnes in sermone ingenuitatem et pudorem præ-
 stent , nec ullus sit , qui uel in ludis & iocis uer-
 bum aliquod turpe & parum uerecundum usur-
 pet : Sed nec honestis quidem uerbis , res taz

XXVI

men inhonestas commemoret, nisi forte earum turpitudinem explicare & reprehendere uelit.

A turpibus & impudicis cantilenis, ut à re perniciosissima abstineant omnes.

Molles & impuros poetas, aut quosuis alios parum pudicos libros, nemini non modo legere, sed nec habere domi permittatur. Quin in uniuersum uetamus, ne quis infcio Rectore librum ullum possideat, quoniam plurimi ex corruptos rum librorum lectione facile in turpitudinem dilabuntur.

Fœminam, nullo unquam prætextu nostri alloquantur, nisi sit illa, aut sanguine, aut nimis uetusta, & honesta necessitudine coniuncta, & eiusmodi quæ omni sinistra suspicio ne careat.

In Collegium, fœminis non pateat aditus, nisi cum nos, aut successores nostri, id nominatim præceperimus.

Si quis fœminam suspectam aliquando in Collegium introduxerit, cum primum crimen hoc, compertum fuerit, criminosis grauiter punitus ex Collegio expelletur, nec sustinebit Rector, ut diutius in eo permaneat, qui tantum flagitium admittere, & tam turpe alijs exemplum præbere non erubuerit.

DE CVSTODIA IANVAE.

XXVII

Lurimum sanè refert, cum ad honestatem, de qua agimus, conseruandam, tum ad studiorum rationem rectè constituendam; perspicere, ut ad custodiendam Collegij ianuam & egressionem Scholasticorum cohibendam, commoda aliqua ratio adhibeatur.

Nos Collegij ianuam eisdem fermè horis, quibus urbis ianuæ aperiuntur & clauduntur, aperiri, & claudi, uolumus: Ianuæ uerò, postq̃ ea aperta fuerit, ianitorem aliquem exploratæ probitatis & fidei assidere, qui nunquam ab eà longius discedat, quin clausam illam relinquat, uel custodem alium in suum locum sufficiat.

Hic ianitor, præterquam quod claudere & aperire ianuam suis temporibus debet, & noctu clauēs Rectori tradere, tum duo alia munera diligentissime est curaturus: Alterum ut fœminas, si quæ ingredi uellent, procul arceat, atq; aditum etiam quibusuis alijs intercludat, quos putauerit, nihil quod agant in Collegio habere, aliud quàm, ut Scholasticos à suis studijs & exercitijs auocent aut retardent. Alterum ut nullum ex alumnis Collegij iniussu Rectoris foras egressi patiatur.

DE EGRESSIONE ex Collegio.

 Votidie nostros exire ex Collegio oportebit, ut xxvij.
templum adeant; donec sit templum cum Collegio coniuictum: nonnunquam etiam extra urbem egredientur, animorum remittendorum causa.

In his publicis egressionibus semper hoc obseruabitur, ut unà cuncti exeant, & unà redeant: Tum ne absq; Rectore aut præceptore aliquo profisciscantur, qui curam gerat.

Vt dum per uicos urbis incedunt magnam modestiam & compositionem seruent.

Quod autem ad priuatas egressiones attinet, Confidimus sanè perfecturos nos, Deo adiuuante, ut tam abundè alumnis nostris omnia in Collegio suppetant, ut admodum rarè

privata cuiq; offeratur occasio, quæ uehementius eum ad ex-
eundum urgeat: Nam minutiora negotia, quæ in urbe tran-
sigi debent, ministri procurabunt, eisq; nos illa ab alumnis
nostris committi uolumus.

Si qua tamen grauior causa alicui quandoq; impendat, eam
ut ille Reçtori explicet mandamus, utq; Reçtor, si causam
necessariam et honestam duxerit, socium illi bene moratum
adiungat, qui nunquam ab ipsius latere discedat, donec ambo
redierint: Non enim uolumus quempiam ex nostris alum-
nis ullo unquam tempore solum per urbem incedere. Præs-
cribet autem Reçtor ambobus horam intra quam redire de-
beant, ac ut se in urbe honeste & modeste gerant admo-
nebit, nec patietur, ut prandeant, aut cænent extra Col-
legium, multo autem minus, ut in urbe pernoctent. Nam
hoc nulla unquam occasione concedi permittimus.

CONTRA VIOLATORES prædictæ legis.

XXIX

Orrò si quis eò audaciæ progressus fuerit, ut
non dubitet aut fores effringere, aut adulteris
nis clauibus seras aperire, aut ianitori uim ini-
cere, aut se per fenestram demittere, aut quam-
piam aliam inire uiam ut absq; facultate Reçtoris ex Colle-
gio egrediatur; Nos hanc tantam insolentiam ita puniendam
decernimus, ut integrum Reçtori relinquamus an uelit sta-
tim expellere eum, qui primum tam audax facinus admises-
rit, an potius in carcerem conijcere, ubi aliquot diebus tan-
ti sceleris poenas luat: Relapsum tamen in hoc crimen, nos
uolumus diutius in Collegio tollerari.

De ratione

De ratione constituendi omnes diei
ac noctis horas.

Magna quidem est temporum dierumq; diuersitas, nec apparet iniri certam unam rationem posse ad constituendas horas, quibus dormire, cibum sumere, sacrum & lectiones audire,

xxxij.

orare, studere, & feriari toto anno oporteat. Sed nobis temporum differentia ut æstatis & hiemis non uidetur in magno discrimine esse ponenda. Quin arbitrati sumus præsiare, ut, quemadmodum Lutetiæ fit, in totius orbis celeberrimo gymnasio, eadem disponendi horas ratio præscribatur, pro omnibus totius anni temporibus, dierum duntaxat discrimine & uarietate obseruata. Alia enim ratio festorum ac profestorum dierum haberi debet. Et inter profestos quidem dies, aliter in uigilijs festorum, aliter in alijs diebus impendi horas oportet: Ac rursus aliter Ferijs tertia & quinta, aliter secunda, quarta & sexta. Igitur illud in uniuersum toto anno seruetur, ut signum campanæ ad surgendum detur hora Quinta, ad cubandum hora Nona.

Verum cum hoc dicimus, non uetamus quin quisq; possit quantum uolet de somno detrabere & conferre ad studia: illud tantum significamus, neminem ante Nonam cubitum ire debere, nec manè post horam Quintam in lecto esse. Paruos tamen fortasse expediret, ut etiam adigere, ut totas octo horas in lecto manerent, ut enim nihil æquè atq; somnus, tuendæ eorum ualitudini prodesse potest, ita nihil magis obesse quam si uigilijs & labore extenuentur.

Prandium hora decima sumetur, & cum ieiunandum erit hora Undecima: Cæna semper hora Sexta.

Mane semihora postquam surgendi signum datum fuerit, iterum campana pulsabitur, ut omnes ad dicendas, aut Matutinas preces (si dicendæ sint) aut Primæ & Tertie, conueniant.

Profestis diebus post absolutas Primæ, & Tertie preces, templum omnes ad audiendum sacrum adibunt. Eo confecto, ientaculum pueris dabitur. Hora septima, lectio minorum artium incipiet. Nunc enim nihil Theologis præscribimus, tantum iubemus, ut præceptorum suorum sententiam & uoluntatem sequantur.

Semper autem bis pro singulis lectionibus pulsabitur, semel paulo ante horam qua incipienda erit lectio, & paulo quidem remissius, ut Scholastici in auditorium conueniant: Iterum uehementius & prolixius cum hora sonuerit.

Ab hora septima usque ad Nonam, præceptores in auditorijs cum discipulis erunt, & ea eos docebunt quæ utilissima existimauerint. Non præcipimus, ut totas horas in continenti lectione & interpretatione consument, utilius enim erit, ut nonnunquam insistant, & à discipulis rationem exigant eorum quæ audiunt, ut cognoscere possint quemadmodum proficiant.

Hora nona legere quidem præceptores cessabunt, sed discipuli ex Auditorijs non discedent, donec prandendi signum datur. Conferent autem illa hora inter se quæ in lectione audierint, aut aliquid memoriæ tradent, uel component.

Ad hunc modum profestis omnibus diebus Matutinum tempus impendetur, præter illos in quibus confessio peccatorum erit facienda.

In festis diebus ab hora Nona ad usque decimam legetur: Res

liquum Matutinum tempus cultui diuino tradetur . **Hæc**
nus de horis Matutinis.

Pomeridianum porrò & **Vespertinum** tempus ferijs secunda,
quarta & sexta ita traducetur . Finito prandio & precis
bus Nonæ perfectis , omnes se in sua cubicula conferent ,
& quidquid temporis restabit usq; ad horam **Tertiam** priz
uatis studijs tribuent , ac dabit quisq; operam , ut huius tem
poris optimè sibi conslet ratio .

Ab hora **Tertia** usq; ad **Sextam** idem prorsus fiet , atq; ab ho
ra septima Matutina , usq; ad horam decimam faciendum
esse statuimus . Docebunt enim **Præceptores** à **Tertia** usq;
ad **Quintam** , & à quinta usq; ad **Sextam** discipuli in aus
ditorijs manebunt , & in illis studijs se exercebunt , quæ su
pra memorauimus .

His autem horis nempe à **Nona** ad **Decimam** , & **Quinta** ad
Sextam **Præceptores** sedebunt , uel in ambulabunt in audi
torijs , aut non procul ab illis : tum ne dilabantur discipuli et
otio se dedant : tum ut quæstiones & dubia quæ attulerint
explicare possint .

Cæna absoluta & **Completorio** finito , iterum omnes in audito
rijs conuenient , & **Præceptores** semihoræ , ad minus spa
tio , uel compositiones ab eis exigent , uel repeti auditas le
ctiones curabunt , uel quid quisq; memoriæ tradiderit in
quirent . **His** actis discedet quisq; in suum cubiculum &
manebit in eo usq; dum pro matutinis præcibus signum
detur .

Hæc eadem omnino ratio tertijs & quintis ferijs seruabis
! tur in eis hebdomadis quæ festum diem aliquem habuerint .
Porrò **Dominicis** & festis diebus , adeoq; **Sabbatis** & festo

rum omnium uigilijs , nec non tertijs & quintis ferijs in hebdomadis quæ festo omni uacauerint : Perfecto prandio & Completis spiritualibus exercitijs , si quæ fuerint , operam aliquam & studium in cantu ponent , deinde usq; ad Horam Quartam uel usq; ad Vesperas , si Vesperæ dicendæ erunt , feriari poterunt & se otio ac iucunditati dare .
 Ab Hora quarta usq; ad quintam lectio erit , à quinta usq; ad Sextam in auditorijs discipuli manebunt , quemadmodum antea diximus . Post cœnam recreare se etiam honestis ludis & confabulationibus poterunt , nec ullis cogentibus astringuntur .

ROMAE Apud Antonium Bladum ,
 Impressorem Cameralem .
 Anno Domini .

M . D . LIII .

